

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΠΑΝΕΠ. ΘΕΣΣΟΝΙΚΗΣ

ΑΠΟΘΗΚΗ

Φ 26518

ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΑ ΚΡΑΤΟΥΣ

ΑΛΦΑΒΗΤΑΡΙΟ

ΠΡΩΤΟ ΜΕΡΟΣ

Έκδ. 1.

Συντακτική Επιτροπή:

Δ. Ανδρεάδης, Α. Δελμούζος, Π. Νιρβάνας,
Ζ. Πασιαντωνίου, Μ. Τριανταφυλλίδης,
Κ. Μαλέας (εικόνες).

ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

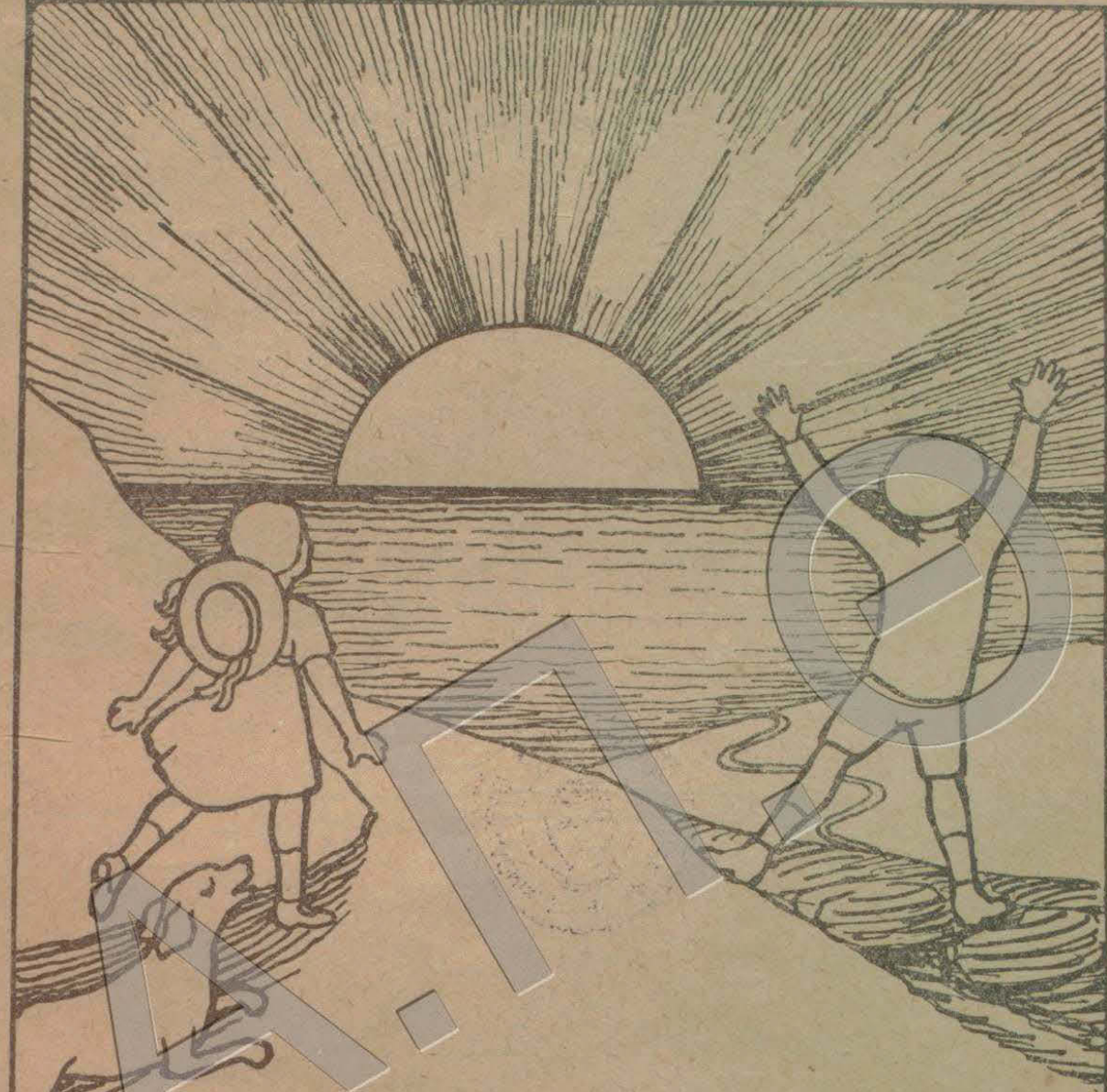
059
47
19

ΑΘΗΝΑΙ 1919

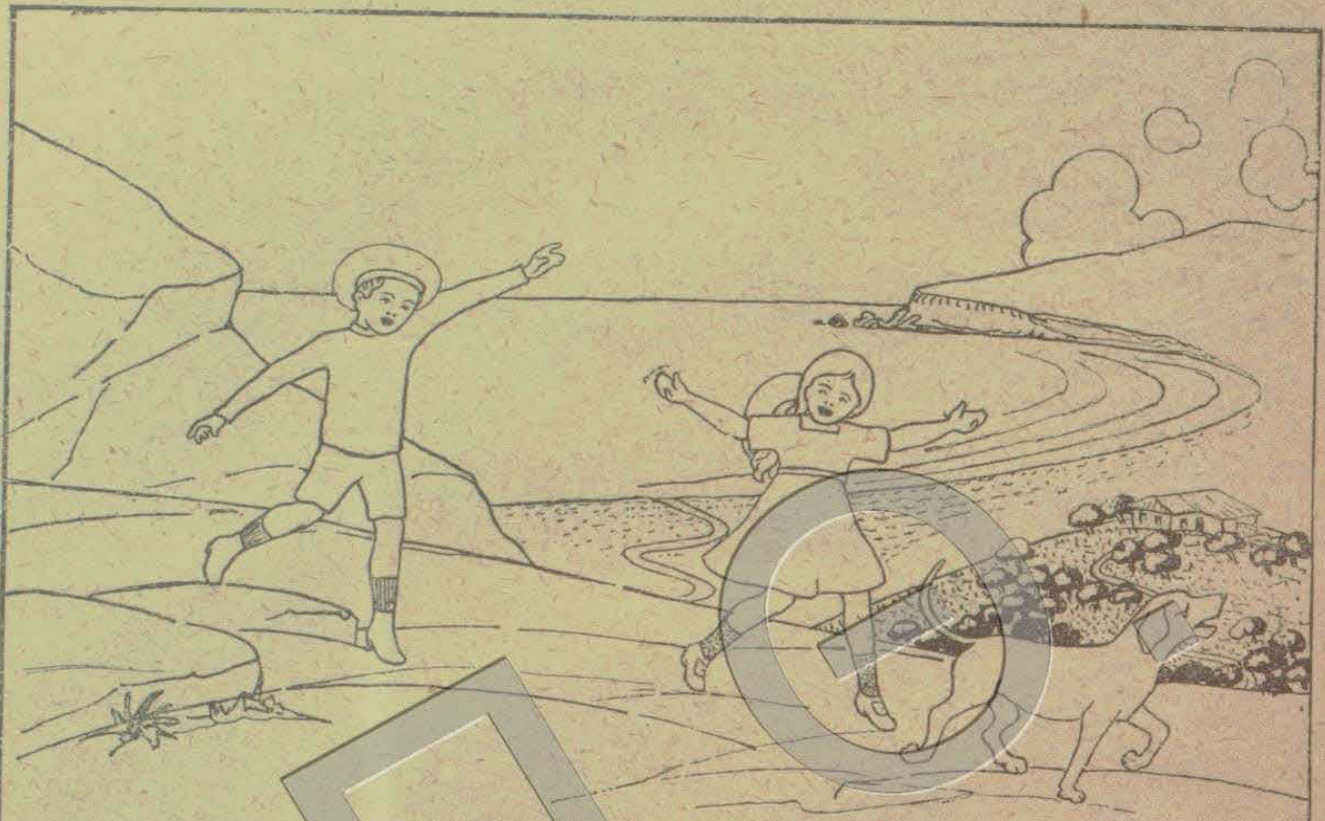
ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ "ΕΣΤΙΑ"

ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΑ
Π.Θ.

PA
1059
A47
1919
C.6
VL

a a!

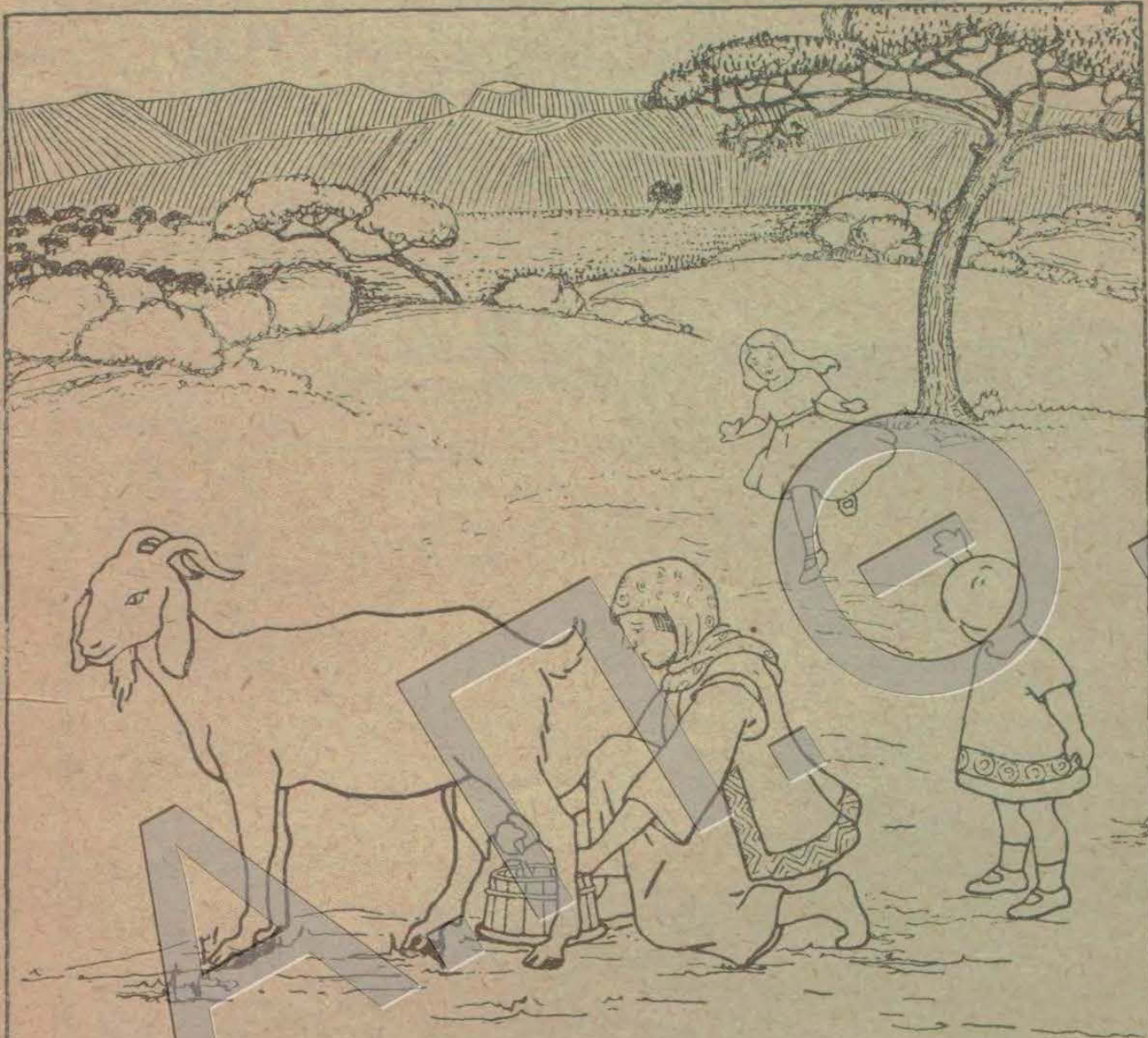

λά, λά, λά,

λά, λά.

λ

λ

γάλα!

γάλα!

Υ

Υ

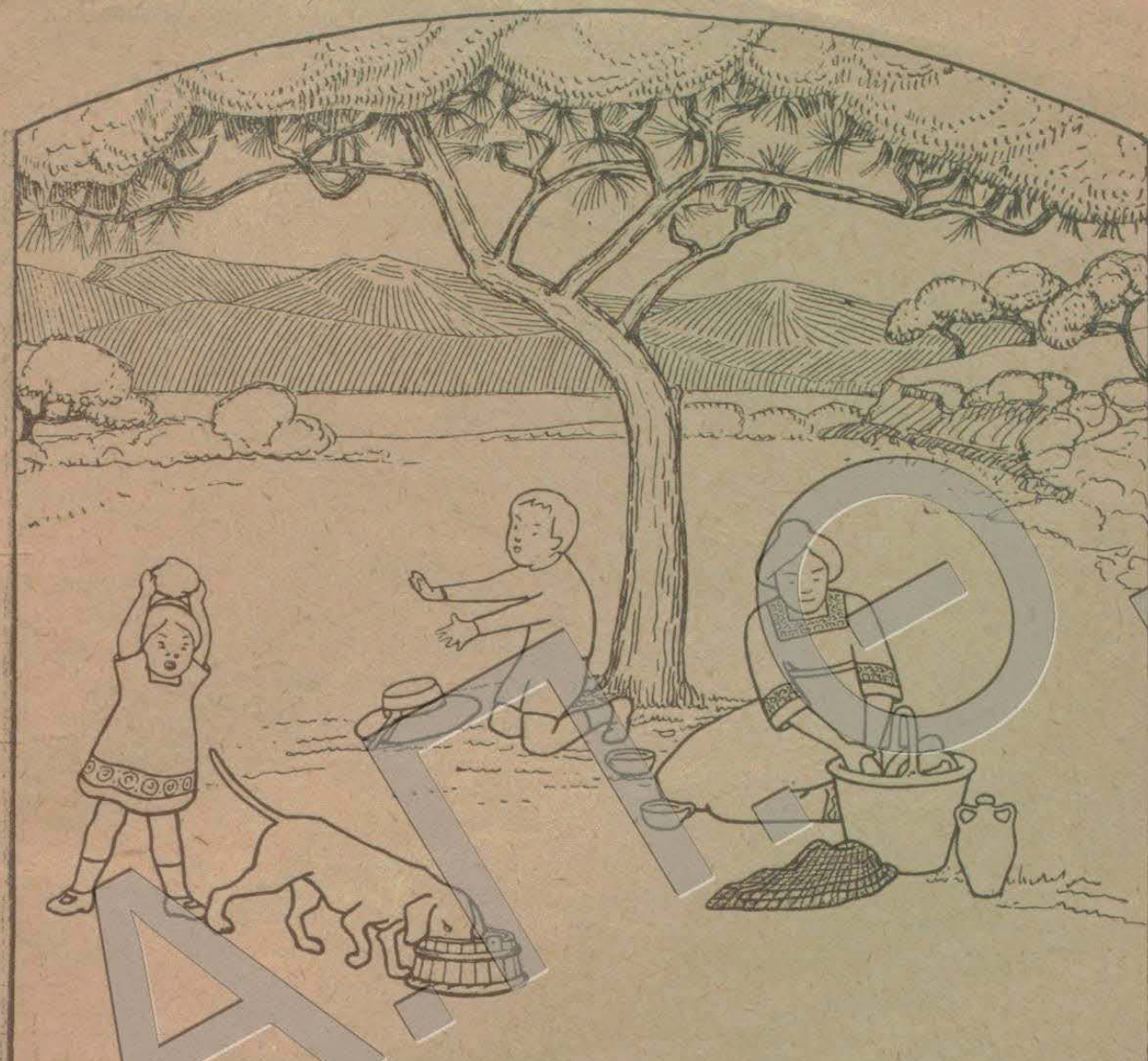
Έ, έλα!

έλα!

γάλα!

ε

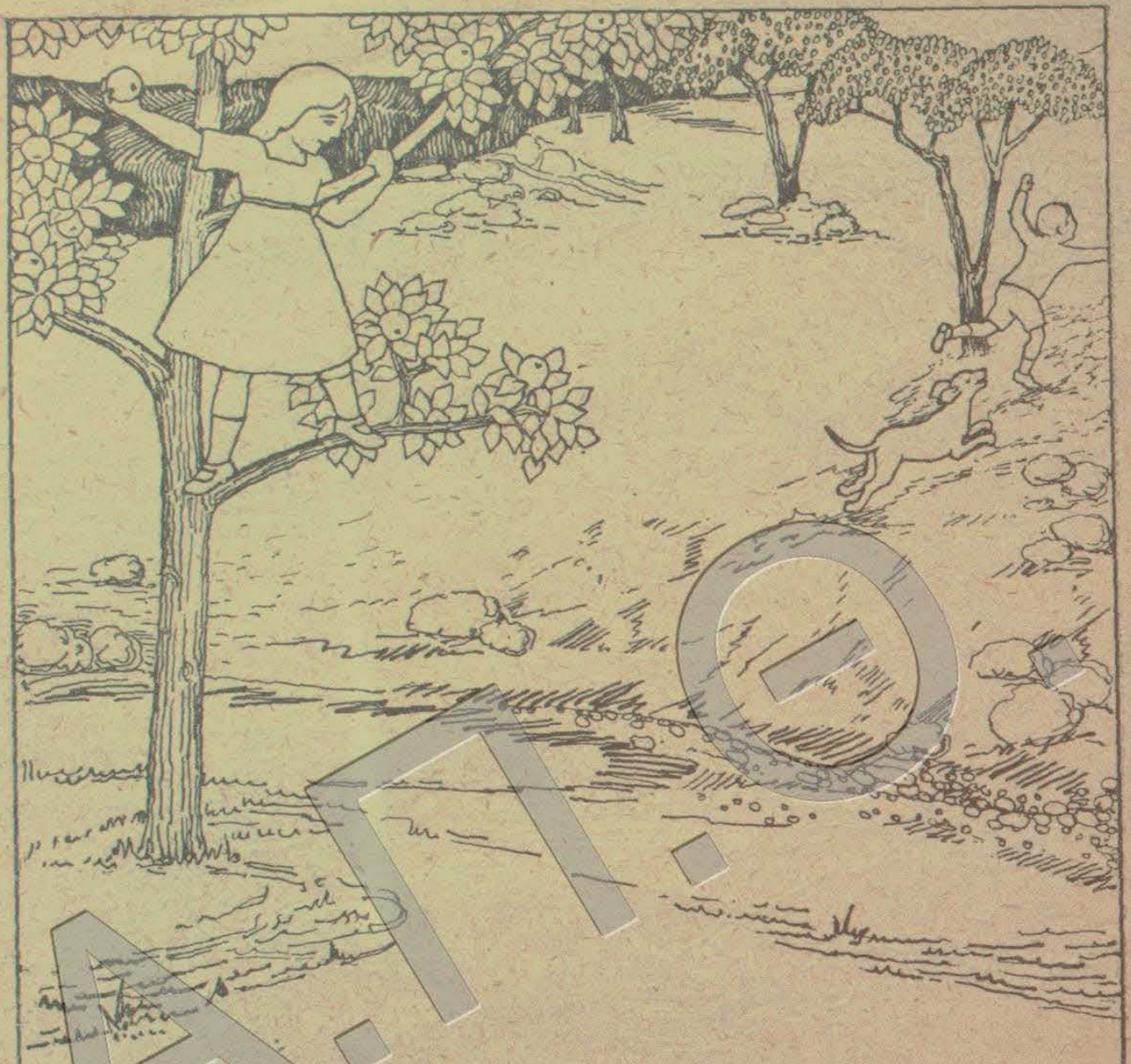
ε

μή! μή!

μ

η

Ρήγα, Ρήγα!

ἔ Ρήγα! μῆλα!

ἔλα!

Ρ

ρ

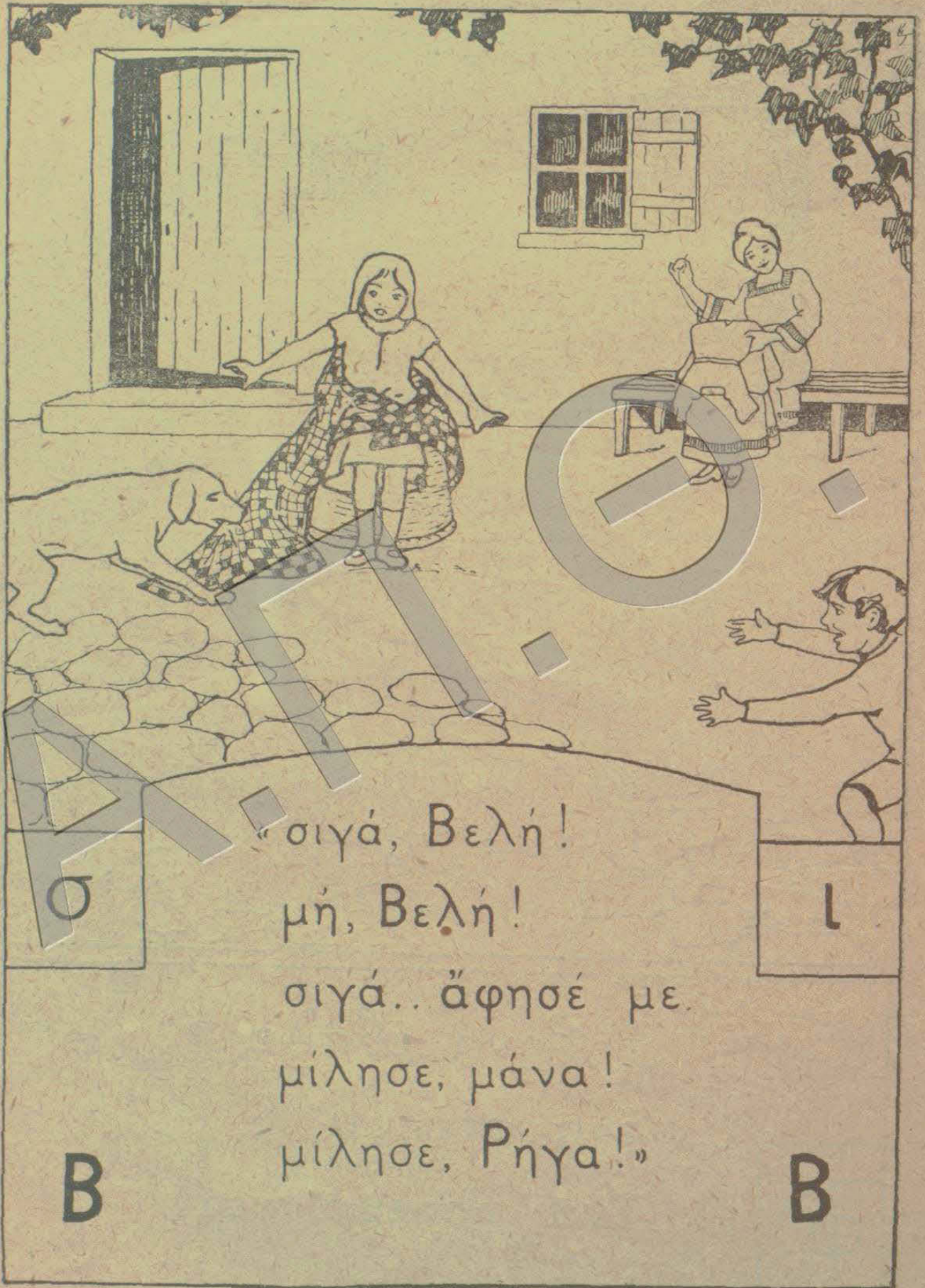

«μῆλα ἔ;
νά μῆλα,
Ρήνα!»

—«γέλα, Ρήγα,
γέλα!»

ν

ν

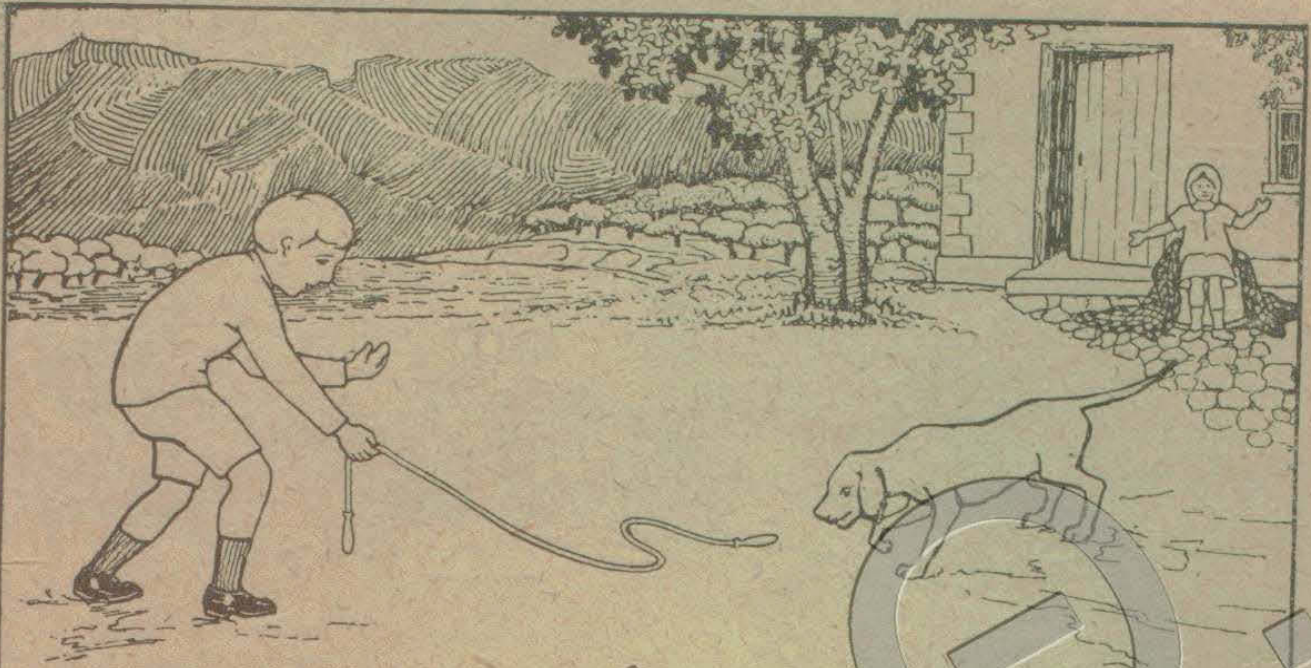
σ

«σιγά, Βελή!
μή, Βελή!
σιγά.. άφησέ με.
μίλησε, μάνα!
μίλησε, Ρήγα!»

ι

β

β

«φίδι!

φίδι, Βελή!

ἔλα, ἓνα φίδι!

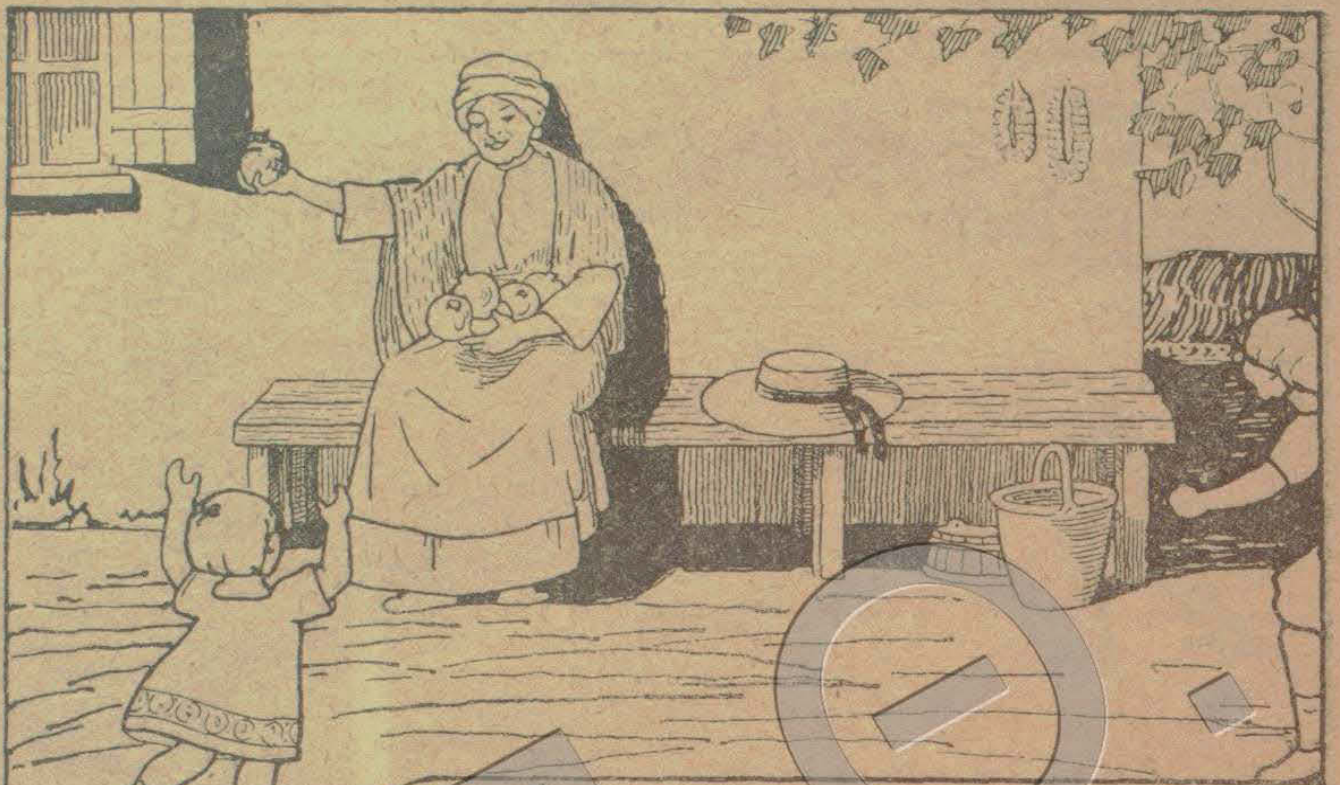
ἓνα μεγάλο φίδι!.

-«ο,ο,ο, Βελή!

ἓνα φίδι,

ἓνα φίδι!

δ

ἡ γιαγιά

ἡ γιαγιά ἔφερε
μεγάλα ρόδια.

«ἔμένα, γιαγιά, ἕνα!»

—«ἔμένα ἕνα!»

—«σὲ μένα, γιαγιά!»

ια

—«ἀγάλια ἀγάλια»

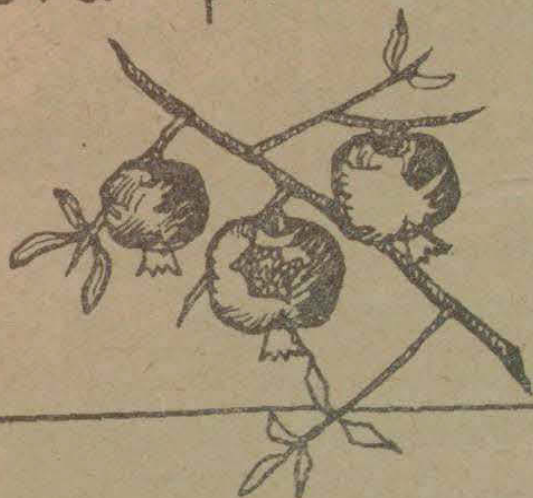
ἔλεγε ἡ γιαγιά μέ γέλια.

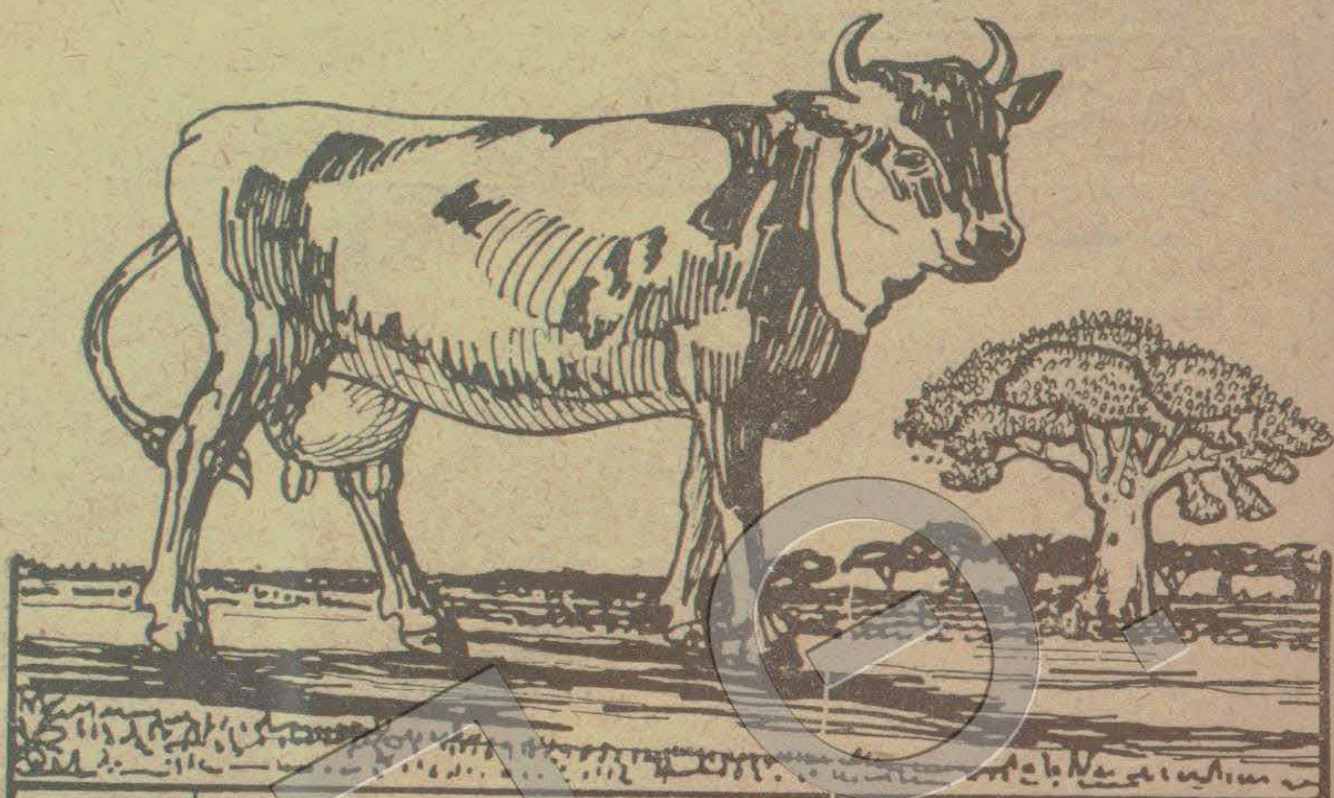
«ἓνα ρόδι, ἓνα φιλί.

νά, Ρήγα, ἓνα,

νά, Ρήνα, νά...»

ἡ γιαγιά ἔδινε ἓνα ρόδι
γιὰ ἓνα φιλί.

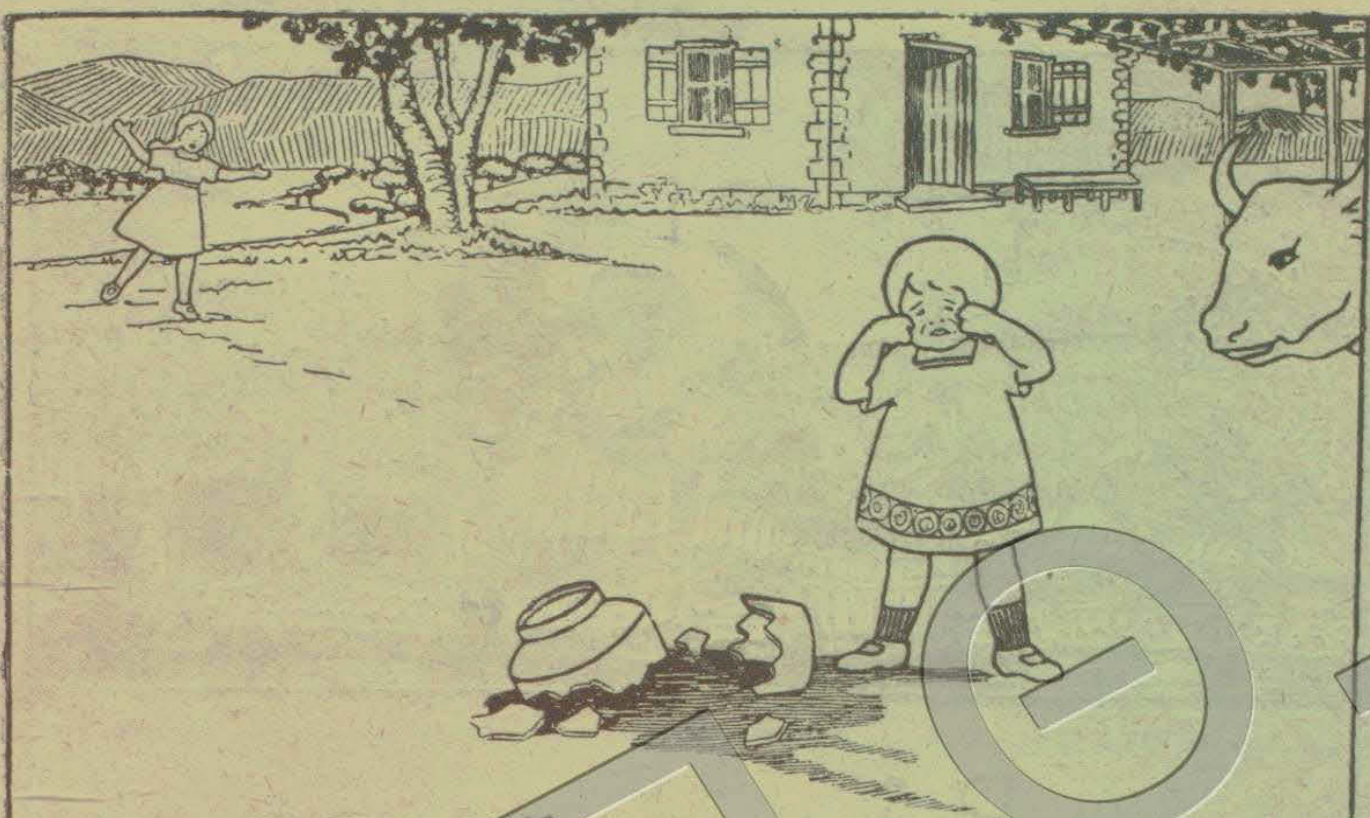
ω

ή Ρόδω.

μιά μεγάλη γελάδα
σίμωνε σιγά σιγά.
«ὦ! ὦ! νὰ ή Ρόδω!
ἔλα ἔδῶ, Ρόδω!»

λέγανε ὅλα
μέ μία φωνή.

ω

ή ζημιά.

ή Βάσω έβαζε νερό
σ' ένα μεγάλο βάζο.

«ώ! ώ! σέ βάζο νερό!

μή, μή»

φώναζε ή γιαγιά.

«μή σέ βάζο! να μή γίνη ζημιά».

μά ή ζημιά έγινε.

για ιδέ!

ζ

ἡ Ρόδω ἔπινε νερό.

ἡ Βάσω πῆγε νὰ πάρη
πάλι νερό.

ἡ Ρήνα πῆγε μαζί.

πήγανε πέρα σὲ μιὰ πηγὴ.

σὲ λίγο φέρανε νερό.

ἡ Ρόδω ἔπινε, ἔπινε,
πῶ, πῶ! πόσο ἔπινε.

π

ἡ γιαγιά ζύμωνε.

ἡ γιαγιά πῆγε μέσα γιὰ νὰ ζυμώσει.
ζύμωνε λίγο ζυμάρι.

ἡ Βάσω γύριζε γύρω γύρω.
«δῶσε λίγο ζυμάρι, γιαγιά!»

—«ἄφησέ με, Βάσω. φύγε.

δὲ δίνω ζυμάρι σήμερα».

υ

θύμωσε ἡ Βάσω.

Θ

ἡ Βάσω θύμωσε.

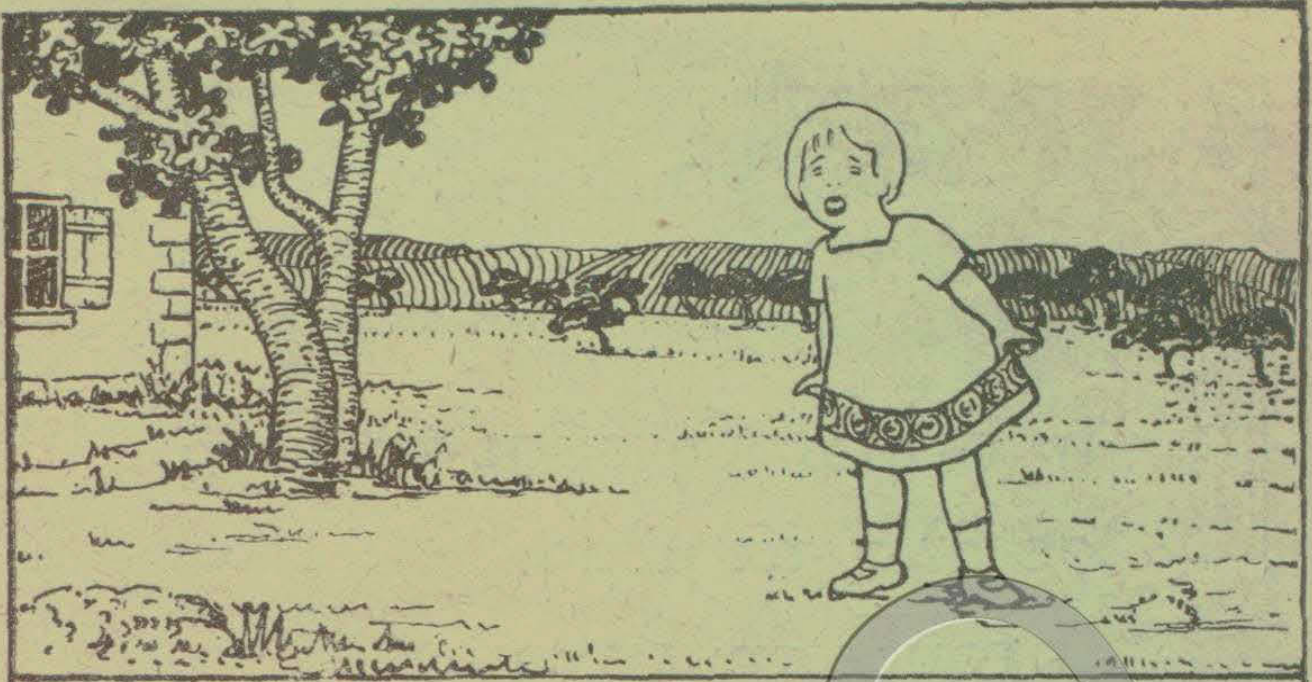
«θέλω ζυμάρι, θέλω ζυμάρι!»
φώναζε θυμωμένη.

ἡ γιαγιά ἔλεγε σιγά σιγά:
«ἄμα πάρη ἡ Βάσω ζυμάρι,
δὲ θὰ φάγη σήμερα».

ἡ Βάσω δὲ μίλησε πιά.

ἔφυγε σιγά σιγά.

ἡ γιαγιά ζύμωνε, ὅλο ζύμωνε.

Γιατί φώναζε ἡ Βάσω;
«Ρήγα! Ρήνα!»
φώναζε ἡ Βάσω δυνατά.
πῆγε σὲ ὅλα τὰ μέρη.
ζήτησε τὴ Ρήνα,
ζήτησε τὸ Ρήγα, τίποτα!
«Ρήνα!» φώναζε τώρα πιο δυνατά.
γύριζε πέρα δῶθε, φώναζε,
ὄλο φώναζε. μὰ μήτε Ρήνα,
μήτε φωνή!

τ

ποῦ νὰ πήγανε;

ἡ Βάσω ζητοῦσε τὸ Ρήγα
σὲ ὅλα τὰ μέρη.

Ζητοῦσε τὴ Ρήνα.

Πουθενὰ ἡ Ρήνα!

ρωτοῦσε τὴ μητέρα,

ρωτοῦσε τὴ γιαγιά!

ἤθελε νὰ δῆ ποῦ πήγανε.

Μὰ οὔτε ἀπὸ τὴ μητέρα,

οὔτε ἀπὸ τὴ γιαγιά

ἔμαθε τίποτα.

ποῦ νὰ πήγανε;

ΟΥ

ΟΥ

κούκου!

«κούκου!»

ἄκουσε ἡ Βάσω μιὰ φωνή.
«κούκου!» φώναζε μιὰ φωνή
πίσω ἀπὸ τὸ καλύβι.

ἡ Βάσω κίνησε
νὰ πάη κατὰ τὸ καλύβι.

«κούκου!»

Κ

ἄκουσε τότε μιὰ φωνὴ πίσω
ἀπὸ τὴ συκιά. ἡ Βάσω κίνησε
τότε νὰ πάη κατὰ τὴ συκιά.
«κούκου!» ἀπὸ τὴ συκιά.
«κούκου!» ἀπὸ τὸ καλύβι.
ποῦ νὰ πάη ἡ Βάσω;

«κούκου! κούκου!
ἐλάτε πιά! δὲ θὰ φάμε;»
φώναζε ἡ μητέρα μέσα ἀπὸ τὸ
καλύβι. «κικιρίκου! κικιρίκου!»
φώναζε τὸ κοκοράκι, σὰ νὰ
ἔλεγε: «μεσημέρι! μεσημέρι!
ὥρα νὰ φάμε!»

Ο Δ Η Γ Ι Ε Σ

Τὸ ἀναγνωστικὸ αὐτὸ τῆς Α' τοῦ Δημοτικοῦ παρουσιάζει τὴ ζωὴ τριῶν παιδιῶν μιᾶς μικροαστικῆς οἰκογένειας μέσα σ' ἓνα χρόνο. Στὸ α' μέρος ἀρχίζομε ἀπὸ τὸ τέλος τοῦ καλοκαιριοῦ καὶ προχωροῦμε ὡς τὴν ἀνοιξή· στὸ β' μέρος θὰ ἔχωμε τὴ ζωὴ τῶν παιδιῶν τὴν ἀνοιξή καὶ τὸ καλοκαίρι. Ἀπὸ τὴ ζωὴ τους δίνομε μόνο σκηνές χαρακτηριστικές. Τὴ μετάβαση ἀπὸ τὴ μιὰ σκηνὴ στὴν ἄλλη θὰ τὴν κάνει ὁ δάσκαλος ἔτσι ὥστε τὰ παιδιὰ νὰ ἔχουν ἐμπρὸς τους τὴν ἐνότητα τοῦ συνόλου καὶ τὴν εἰκόνα τῶν διαφόρων ἐποχῶν (π. χ. στὴ σελ. 36-37: Ἦρθε τὸ φθινόπωρο καὶ τὰ χελιδόνια φεύγουν. Μαζὶ μὲ τὰ χελιδόνια ἔφυγε καὶ ἡ οἰκογένεια τοῦ κ. Καλομοίρη ἀπὸ τὴν ἐξοχή. Στὸ δρόμο ποῦ γύριζαν στὴν πόλη εἶδαν ἓνα γεωργὸ νὰ ὀργώνη τὸ χωράφι του κτλ.). Γι' αὐτὸ ὅμως εἶναι ἀπαραίτητο πρὶν ἀρχίσῃ ἡ διδασκαλία νὰ διαβάσῃ ὁ δάσκαλος ὁλόκληρο τὸ ἀλφαβητάριο.

Τὰ 32 πρῶτα μαθήματα (σ. 1-37) μᾶς ὀδηγοῦν στὴν ἐξοχή, ὅπου σὲ μιὰ καλύβα μένει ἡ οἰκογένεια τοῦ κ. Καλομοίρη, δηλαδὴ ὁ πατέρας καὶ ἡ μητέρα, ἡ γιαγιά, ὁ Ρήγας—9 χρονῶν ἀγόρι—ἡ Ρήνα καὶ ἡ μικρὴ ἡ Βάσω. Ἀπὸ τὴ σελ. 38 ὡς τὸ τέλος εἴμαστε πιά στὴν πόλη. Στὴν ἀρχὴ (σ. 1-11) τὸ βιβλίον μιλεῖ μὲ εἰκόνες· γι' αὐτὸ στὰ πρῶτα μαθήματα ὁ δάσκαλος θ' ἀρχίσῃ ἀπὸ τὴν εἰκόνα θὰ ὀδηγῇ τὰ παιδιὰ νὰ τὴν παρατηροῦν προσεχτικῶς, νὰ βγάλουν ἀπὸ τὴν εἰκόνα μόνο τους τὸ κείμενο, καὶ ἔπειτα θὰ προχωρῇ στὴ διδασκαλία τῆς ἀναγνώσεως καὶ τῆς γραφῆς. Ἀὐτὸ τὸ μάθημα ὅμως 12 καὶ παρακάτω οἱ εἰκόνες ἔχουν δευτερεύουσα σημασία, γιατί τὸ κείμενο ἀποτελεῖ ὁλότητα ποῦ τὴν καταλαβαίνει τὸ παιδί καὶ χωρὶς καμιὰ εἰκόνα.

Ἐπειδὴ στὴν ἀρχὴ ἀπὸ τὴ συντομία τοῦ κειμένου μπορεῖ ἴσως νὰ παρανοηθῇ ἡ ἱστορία, δίνομε συντομώτατα τὸ σκελετὸ τῆς ἀπάνω σ' αὐτὸν μπορεῖ ὁ δάσκαλος νὰ συμπληρώσῃ τὸ μῦθο ἀνάλογα μὲ τίς τοπικὲς συνθήκες τοῦ σχολείου του.

(Σελ. 1-5.) Πηγαίνουν ὅλοι ἀπὸ τὸ βράδυ ἐκδρομὴ σ' ἓνα λόφο, ὅπου ὑπάρχει ἐξωκλήσι. Πολὺ πρῶτ' ὁ Ρήγας καὶ ἡ Ρήνα ἀνεβαίνουν στὴν κορυφὴ τοῦ λόφου καὶ βλέπουν τὸν ἥλιο ν' ἀνατέλλῃ. Γυρίζοντας πίσω τρέχουν καὶ τραγουδοῦν τὸ ἀκλόλουθο τραγουδάκι:

1. Μιὰ μικρὴ πεταλούδα
χορεύει τρελά·
λά, λά, λά,
λά, λά.	3. Τὸ παιδάκι τὴ βλέπει
καὶ τὴν κυνηγᾷ,
λά, λά, λά,
λά, λά.	5. — «Δὲν μπορεῖς νὰ μὲ πιᾶσῃς
γιατὶ ἔχοι φτερά»,
λά, λά, λά,
λά, λά.
2. Πότε τρέχει δῶ κάτω
καὶ πότε ψηλά·
λά, λά, λά,
λά, λά.	4. «Τώρα δὲ θὰ σὲ πιᾶσω!»
τῆς λέει «εἰ χαρά!»
λά, λά, λά,
λά, λά.	6. Ἡ μικρὴ πεταλούδα
χορεύει τρελά,
λά, λά, λά,
λά, λά.

Ἀπὸ τὸ τραγουδάκι αὐτὸ, ποῦ πρέπει νὰ τὸ μάθουν τὰ παιδιὰ νὰ τὸ τραγουδοῦν, στὸ κείμενο ἔχομε μόνο τὴν ἐπωδὸ — Ὁ Ρήγας καὶ ἡ Ρήνα γυρίζουν στὸ μέρος ποῦ ἔμεναν καὶ οἱ ἄλλοι. Μιὰ χωριατοπούλα, ποῦ τὴν εἶχε στείλει ὁ κ. Καλομοίρης,

πηγαίνει εκεί κοντά και αρμέγει την κατσίκα της ή Βάσω τή βλέπει πρώτη, τρέχει εκεί και φωνάζει και της Ρήνας: «γάλα!»—Τὰ δυὸ παιδιά παίζουν πέρα σ' ἕνα ἴσιωμα. Ἡ μητέρα γυρεύει τὸ Ρήγα γιὰ νὰ πιῇ κι αὐτὸς γάλα, μὰ δὲν τὸν βρίσκει. Ἐξαφνα ἀκούει τὴν καμπάνα νὰ χτυπᾷ. Γυρίζει, τὸν βλέπει και τὸν φωνάζει: «εἰ, ἔλα.. — Ἡ μητέρα συγυρίζει τὸ καλάθι και ὁ Ρήγας κάθεται κοντά της. Ἡ Βάσω πῆγε γιὰ νὰ πιῇ κι ἄλλο γάλα, μὰ εἶδε τὸ σκύλο τους τὸ Βελή νὰ τὸ πίνη. Τότε θύμωσε και φωνάζοντας σήκωσε ἕνα λιθάρι γιὰ νὰ τὸν χτυπήσῃ. Ὁ Ρήγας τὴν ἀκουσε και τῆς φώναξε δυνατά: «μή! μή!»

(Σελ. 6-11 :) Ἡ οἰκογένεια τοῦ κ. Καλομοίρη γύρισε πάλι στὸ καλάθι ποῦ ἔμενε. Μιὰ μέρα ἡ Ρήνα μὲ τὸ Ρήγα πῆγαν περίπατο. Ὁ Ρήγας εἶδε μιὰ πεταλούδα και τὴν κυνηγοῦσε. Ἡ Ρήνα πῆγε κι αὐτὴ νὰ τρέξῃ, ὅταν εἶδε μιὰ μηλιά φορτωμένη μῆλα. Ἀνέβηκε ἀπάνω, ἔκοψε ἕνα μῆλο και θέλησε νὰ τὸ ρίξῃ τοῦ Ρήγα κτλ.—Τὸ κλαδὶ ἔσπασε, ἡ Ρήνα ἔβγαλε μιὰ τρομαγμένη φωνὴ κι ἔπεσε κάτω. Ὁ Ρήγας γύρισε πίσω τρέχοντας, μὰ ἡ Ρήνα δὲν εἶχε πάθει τίποτα· γελοῦσε κι ἦταν ἔτοιμη νὰ σηκωθῇ. Ὁ Ρήγας εἶδε πὼς τὸ φόρεμα τῆς ἀδερφῆς του εἶχε σκιστῇ. Τῆς τὸ ἔδειξε τότε και τῆς εἶπε: «μῆλα. εἰ;» κτλ. Ἡ Ρήνα, ὅταν εἶδε τὸ φόρεμά της, ἀπελπίστηκε, θύμωσε μὲ τὸ Ρήγα ποῦ τὴν περιγελοῦσε, και τοῦ εἶπε μὲ παράπονο: «γέλα, Ρήγα, γέλα».—Ἡ Ρήνα ὀρθία τώρα κοιτάζει ἀπελπισμένη τὸ φόρεμά της και δὲν ἀκούει τὸ Ρήγα ποῦ τῆς λέει νὰ γυρίσουν σπίτι. Τότε ὁ Ρήγας ἔκοψε ἕνα ἀγκάθι μεγάλο, τῆς τὸ ἔδειχνε και τῆς ἔλεγε: «νὰ βελῶνα» κτλ.—Τὰ παιδιά γύρισαν στὸ καλάθι, ἡ μητέρα ράβει τὸ σκισμένο φόρεμα, ἡ Ρήνα τυλιγμένη μὲ μιὰ κουβέρτα κάθεται σ' ἕνα ἀναποδογυρισμένο κοφίνι, και ὁ Ρήγας και ἡ Βάσω χοροπηδοῦν γύρω της και φωνάζουν: «ἡ Ρήνα κτλ.»—Ὁ Βελῆς τραβά τὴν κουβέρτα, ἡ Ρήνα τοῦ φωνάζει: «σιγά, Βελῆ..», αὐτὸς ὅμως δὲν ἀκούει. Τότε φώναξε στὴ μητέρα της και στὸ Ρήγα νὰ τὴ γλιτώσουν. Ὁ Ρήγας τρέχει μὲ γέλια και φωνές στὸ Βελῆ.—Μὰ ὁ Βελῆς ἐξακολουθεῖ τὴ δουλειά του. Τότε ὁ Ρήγας πῆρε τὸ σκοινάκι ποῦ ἔπαιζε ἡ Βάσω, τὸ κουλούριαζε χαμῶ σὰ φίδι κτλ.

(Σελ. 12 :) Ἡ γιαγιά πῆγε ἀπὸ τὴν πόλη στὴν ἐξοχὴ κι ἔφερε στὰ ἐγγόνια της χίλια δυὸ καλοῖδια· τοὺς ἔφερε και ρόδια κτλ.—(Σελ. 14 :) Ἐνῶ τὰ παιδιά παίζουν βλέπουν τὴ Βάσω τὴν ἀγελάδα τους νὰ πλησιάζῃ...—(Σελ. 15 :) Ἡ Βάσω παίρνει ἕνα βάζο και θέλει νὰ τὸ γεμίσει νερὸ γιὰ νὰ πιῇ ἡ ἀγελάδα κτλ. κτλ.

Τὸ ἀλφαβητάριο αὐτὸ εἶναι βιβλίον ἐφαρμογῆς· ἡ διδασκαλία δηλαδὴ κάθε νέου ἀναγνωστικοῦ στοιχείου και ἡ ἀνάλυση και ἡ σύνθεση τῶν λέξεων θὰ γίνωνται στὸν πίνακα, και μόνον ἂμα μάθουν τὰ παιδιά τὸ νέο γράμμα ἢ τὴ νέα συλλαβή, θὰ χρησιμοποιοῦν τὸ βιβλίον γιὰ τὴν ἐφαρμογή.

Ἡ σειρά ποῦ ἀκολουθοῦν στὸ ἀλφαβητάριο τὰ διάφορα εἶδη τῶν συλλαβῶν εἶναι ἡ ἀκόλουθη: α) φωνῆεν μόνο του, β) σύμφωνο μὲ φωνῆεν, γ) φωνῆεν μὲ τελικὸ σύμφωνο (ἀρ-χίζω), σ-31), δ) φωνῆεν μέσα σὲ δύο σύμφωνα (Ρή-γας, σ-32), ε) δύο ἀρχικά σύμφωνα μὲ φωνῆεν (δα-σκά-λα, σ. 54), ζ) φωνῆεν μὲ τρία σύμφωνα, δύο ἀρχικά κι ἕνα τελικὸ (Ἡ-ρα-κλής, σ. 69), η) τρία ἀρχικά σύμφωνα και φωνῆεν (ἄ-σπρα) και φωνῆεν μὲ τέσσερα σύμφωνα, τρία ἀρχικά κι ἕνα τελικὸ (γλι-στροῦν), (σ. 72). Τὸ νε (νίπ, σ. 67) τὸ παίρνομε γιὰ ἕνα φθόγγο. Στὴ σελ. 44 διδάσκονται οἱ δίφθογγοι αἰ, εἰ κτλ. (ἀηδόνι, χαϊδεύω, λέει).

Ἀναλυτικώτερες ὁδηγίες γιὰ τὴ διδασκαλία δημοσιεύονται στὴν ἐκδόση τὴν εἰδική, γιὰ τὸ διδακτικὸ πρόσωπικὸ («Ἀλφαβητάριο γιὰ τὸ δάσκαλον»). Ἐκεῖ δίνομε και τὴ μουσική τῆς πεταλούδας (βλέπε παραπάνω).

Εγκριτ. απόφ. αριθ. 13074, 19 Απρ. 1919, ἄδεια κυκλοφ. 36931, 16 Σεπτ. 1919

ΤΙΜΗ ΛΕΠΤΑ 70

Α.Π.Ο.